

ПРИРОДНИЧІ НАУКОВІ ШКОЛИ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ

Національні педагогічні університети України є найбільш потужними педагогічними закладами держави. Саме в них історично сформувались, зміцніли й стали відомими в європейському просторі науково-педагогічні школи, за розробками яких здійснюється практично вся освіта України.

“Наукова школа – це професійна співдружність людей, що сформувалася під егідою особистості ученого-лідера. Вона займається активною дослідницькою роботою в новому актуальному напрямі й об’єднана ідеями, методиками, науковими традиціями, що розширюються співробітництвом, пошуком нових фактів. У науковій школі висувуються гіпотези, концепції, теорії. У ній не бояться дискусій, а навпаки-прагнуть до них. Тут є все для свободи творчості” [2].

Сьогодні можна наводити безліч прикладів які свідчать, що у формуванні вченого-початківця важливу роль відіграла певна наукова школа Той чи інший структурний підрозділ може набути статусу наукової школи лише тоді, коли він розробляє оригінальну ідею, авторську чи колективну концепцію, що створює основу нового напрямку в науці.

Педагогічний університет імені М. П. Драгоманова є дійсним лідером педагогічної освіти в Україні насамперед тому, що в ньому функціонують 17 науково-педагогічних шкіл, досвід яких є нашою національною гордістю і національним надбанням. Серед вказаних 17 науково-педагогічних шкіл, біологічного напрямку- лише одна. Очолює її д.б.н., професор, член-кореспондент АН України, завідувач кафедри зоології В. М. Бровдій.

Більшість тематик дослідження наукової школи Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького є спільними з тематиками деяких відділів науково-дослідних інститутів, підпорядкованих НАН України та УААН. Така співпраця склалася з національним дендрологічним парком “Софіївка” НАН України, Національним ботанічним садом імені М. М. Гришка, Інститутом фізіології рослин і генетики НАН України, Інститутом агроєкології УААН, Інститутом зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України, філіалом інституту цукрових буряків УААН, Миронівським Інститутом пшениці імені В. Ремесла УААН. Серед досліджень слід відзначити вивчення симбіотичної активності різних транспозантних бульбочкових бактерій та бобових рослин, генетичної активності низьких доз мутагенних факторів, генетичних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, що виконуються відділом симбіотичної азотфіксації та експериментального мутагенезу Інституту фізіології рослин і генетики НАН України, ведення селекції озимої пшениці на ранньостиглість за участю Миронівського Інституту пшениці імені В. Ремесла, зростання та розвиток декоративних плодкових і овочевих культур внаслідок дії фізіологічно активних речовин – виконання контролюється відділом дендрології і медичної ботаніки НБС АН України імені М. М. Гришка, оцінка екологічного стану орних земель Черкаської області під керівництвом відділу радіоекології Інституту агроєкології УААН. Результати спільних досліджень оприлюднюються у фахових виданнях, монографіях, дисертаціях, магістерських роботах. Одним із важливих показників наукової діяльності у вищих навчальних закладах є організація інформаційної та видавничої діяльності, популяризація досягнень через засоби масової інформації, мережу Інтернет.

Ще один напрям наукових досліджень школи ЧНУ імені Богдана Хмельницького “Трансформація ландшафтних екосистем річкових долин Центрального Побужжя та участі молоді в їх відтворенні”. Метою дослідження є встановлення ступеня трансформації біологічного та ландшафтного різноманіття, теоретична розробка і наукове обґрунтування проведення практичних природоохоронних дій в екосистемах річкових долин, що забезпечують ефективне формування екологічної свідомості молоді.

У структурі наукового Прикарпаття біологічна наука об’єднала науковців різних профілів природознавства й представлена потужним інтелектуальним потенціалом і вагомими науковими дослідженнями. Д.б.н., професор Василь Парпан директор Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва імені П. С. Пастернака, завідувач кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Він займався питаннями вивчення взаємовідношень між аборигенними й інтродукованими деревними видами в лісових екосистемах Карпат, їх багатофункціонального призначення. Ним вивчено рекреаційні ресурси лісових екосистем, результатом яких стала монографія “Структура, динаміка і екологічні основи раціонального використання букових лісів Карпатського регіону”. В. Парпан підготував 10 кандидатів наук за спеціальностями “Ботаніка”, “Екологія” й “Лісівництво та лісознавство”, двох докторів наук за спеціальністю “Екологія”. Він є фундатором біологічної, екологічної й лісознавчої освіти в університеті.

Д.б.н., професор Василь Лушак свої фундаментальні наукові інтереси пов’язує з вивченням молекулярних механізмів адаптації живих організмів (у бактерій, грибів, рослин і тварин) до дії несприятливих чинників зовнішнього середовища. Новим напрямом у роботі професора є дослідження впливу препаратів лікарських рослин на тривалість життя організмів.

До кагорти вчених ґрунтознавців-ерозіоністів належить д.с/г.наук, професор, завідувач кафедри агрохімії та ґрунтознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника М. Волощук. Понад 30 років науково-дослідної діяльності він присвятив дослідженням ерозії, географії

грунтів. Під його керівництвом працівники кафедри проводять багатогранну науково-дослідну роботу за науково-технічними програмами "Землеробство", "Агросистеми", "Меліорація".

За період наукової роботи к.б.н., доцентом М. Климчуком уперше в Україні створено генетичний банк, у якому зібрано більше як 350 сортів озимого й 347 ярового ріпаку та інших хрестоцвітих за походженням з Японії, Китаю, Німеччини, Франції, Голандії, США та інших. М. Климчук веде активну наукову роботу із селекції та біотехнології хрестоцвітих культур, є автором 2 сортів озимої суріпиці, 2-ярого ріпаку, 1-гірчиці білої та 1-редьки олійної. Ці сорти занесені до Державного реєстру сортів рослин України та впровадженні для вирощування в зоні Полісся й Лісостепу. За результатами наукової роботи М. Климчук опублікував понад 65 наукових праць, є автором багатьох наукових розробок із селекції та насінництва рослин має 7 авторських свідоцтв і патентів.

Серед науковців Харківщини, які започаткували наукові школи слід відмітити Ю.М. Проскудіна, який здійснив комплексне біосистематичне дослідження дикорослих злаків України, описав 19 нових злаків, створив харківську агростологічну школу. Під його керівництвом проводилося різнобічне вивчення злаків у природі. Результатом роботи стала колективна фундаментальна праця "Злаки України" (1997). Крім того Проскудін та його учні здійснили обробки злаків для ряду українських флор і визначників. У полі зору Проскудіна були також проблеми охорони флори рослинності Харківщини.

Педагогічна освіта і наука, як ніяка інша галузь культури народу, завдячують своїм успішним розвитком науковим педагогічним школам. Взаємодія різних наукових шкіл – важливе джерело їх творчості. Засновники наукових шкіл та їхні послідовники відкрили нові пласти наукового знання, чим забезпечують поступальний розвиток науки.

Використана література:

1. Видатні діячі України минулих століть: Меморіальний альманах. – Свроімідж. – 2001. – С. 98-99.
2. Зербіно Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). – Львів : Євросвіт, 2001. – 208 с.

Аннотація

Сделана попытка проанализировать проблему педагогической практики, которая выступает составной частью учебного процесса; занимает особое место в формировании профессиональных качеств будущего учителя; служит для студентов хорошей мотивацией к будущей профессиональной деятельности. Проанализированы полученные результаты исследования.

Annotation

An attempt has been made to analyse the problem of teaching practice which is an important component of the learning process; it plays an important role in forming professional skills of the future teacher; it motivates students to the future profession of a teacher. It has been analysed the results of our research.

УДК 911.375-048.93

Мозговий А. А.

КОНФЛІКТИ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

За своєю природою та характером функціонування місто має системний характер. У вітчизняній суспільній географії в якості загального означення системних об'єктів найчастіше використовується поняття "суспільно-територіальна система", що об'єднує виробничі, соціальні, населенські або природні елементи. При дослідженні окремих елементів суспільно-територіальної системи на перший план виступають їхні функції. Подібні утворення мають свою систематику і "конкретними типами суспільно-територіальних систем є виробничо-територіальні комплекси і системи, територіальні системи розселення, територіальні рекреаційні системи, транспортні системи регіонів, міста" [1]. Як відомо, територіальність є однією з найважливіших ознак подібних утворень. Хоча сучасні міста переважно лишаються, радше, дискретною формою територіальної організації суспільства, однак вони теж складаються з окремих територіальних частин, а також є територіальними складовими масштабніших географічних об'єктів. Елементом суспільно-територіальної системи міста притаманні такі територіальні параметри, як різний ступінь доступності, територіальна конфігурація, територіальна концентрація та ін. Вочевидь, що згадані територіальні параметри істотно впливають на розвиток конкретного міського поселення.

Таким чином, виходячи із сучасного загальнонаукового уявлення про розвиток [2], під міським розвитком ми розуміємо незворотні, спрямовані закономірні зміни суспільно-територіальної системи міста. Причому тільки одночасне наявність всіх трьох вищезгаданих властивостей може свідчити про розвиток. Так, незворотність змін характеризує функціонування міської суспільно-територіальної системи, тобто циклічну та динамічну роботу функцій міста. Набір функцій міста, на нашу думку, відповідно до логіки розвитку, повинен проходити якісні шаблі від комплексу до системи. У цьому контексті, окремим напрямом є дослідження особливостей розвитку монофункціональних міст та таких, в